

Зорі в середньополіських ворожіннях

А. А. Плечко

Житомирський національний агроекологічний університет, Україна
Corresponding author. E-mail: antonia43@ukr.net

Paper received 05.08.19; Revised 14.08.19; Accepted for publication 19.08.19.

<https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2019-204VII60-17>

Анотація. У статті висвітлено сучасні уявлення поліщуків про ритуал ворожіння по зорях, зафіксовані під час експедицій на Середнє Полісся упродовж 2010–2012 років. З'ясовано призначення таких ворожінь, особливості їх проведення, здійснено лексикографічний аналіз лексеми *ворожіння* та простежено її функціонування в середньополіських уявленнях, встановлено різнопланові одиниці плану змісту досліджуваного культурного явища: вербальні, агентивні, акціональні, атрибутивні тощо.

Ключові слова: *ворожіння, зорі, поліські вірування, ритуал, різнопланові одиниці.*

Вступ. Споконвіку людина вдивлялась у зоряне небо, прагнучи визначити свою долю, сприятливий час для виконання робіт, особливо польових, бо саме від урожаю залежала її доля. *А щоб якомога точніше визначити час сіви, а разом передбачити і своє майбутнє, мав він (орій) такий годинник, який ніколи його не підводив. Це – Зоряне Небо Предків* [2, с. 244]. Яскраві зірки означали тривале життя та гарну долю, тьмяні зірки – біду та смерть. За допомогою їх, за віруваннями багатьох народів, спеціальні знахарі-звіздарі передбачали долю людини. З найдавніших часів ворожили по зорях, по нутрощах тварин, по лініях на долоні, по сновидіннях, при цьому використовували різні предмети та речовини: зерно, дзеркала, свічки, віск тощо [4]. Оскільки для ворожіння необхідний контакт із духами, потойбічними силами, померлими, його ритуал тлумачився як щось нечисте, грішне та небезпечне [5, с. 482]. Тому церква не схвалювала ворожіння, оскільки ворожіння й віра є відгомном двовір'я, з одного боку, у фатальність, неминучість того, що має статися, а з другого – віра в можливість оминати майбутні неприємності, якщо про нього наперед знати. [3, с. 114].

В Україні дівчата на виданні ввечері, коли було дозволено ворожити, загадували на зорі, де чия зірка, і спостерігали, у який бік загадана зірка покотиться з неба – звідти прийдуть свати [5, с. 293]. За польськими віруваннями, під час одруження щасливе життя нареченим передбачали саме яскраві зорі: *Szczęśliwe życie małżonków zapowiadają jasne gwiazdy w czasie ślubu* [6, с. 210].

У запропонованій розвідці спробуємо узагальнити матеріали польових досліджень середньополіських вірувань про *ворожіння по зорях*, зібрані на території Середнього Полісся в 55 населених пунктах Житомирської, Київської та Рівненської областей (2010–2012 рр.). Систематизація та узагальнення таких вірувань можуть бути цінним матеріалом для реконструкції традиційної народної духовної культури. Актуальність дослідження зумовлена інтересом науковців до сучасного стану побутування традиційних середньополіських вірувань про *ворожіння по зорях*.

Аналіз основних досліджень і публікацій із зазначеної проблеми. Ритуал *ворожіння* був предметом досліджень російських лінгвістів, зокрема Л.Н. Виноградової. Наприклад, у фундаментальній науковій енциклопедії зі славистики, культури та слов'янської міфології «Славянские древности» окрему розвідку присвячено детальному аналізу ритуалу *ворожіння*, а саме проаналізовано час проведення ворожінь, зміст і мету ритуалу, з'ясовано різні способи ворожінь, описано тлумачення прикмет, пов'язаних із цим ритуалом, специфіку воро-

жінь у різних слов'янських народів тощо [5, с. 482–486].

Особливу інтерпретацію звичаїв та обрядів дохристиянського періоду подає В. Войтович у літературно-художній розвідці «Міфи та легенди давньої України». Описуючи волхвів, автор звертає увагу на високий статус, який мали в суспільстві ці «...давньоукраїнські жерці, обранці богів, віщі люди...» [2, с. 236]. Саме від волхвів пішли інші чарівники: ворожбити, знахарі, відьмаки, відуні, відьми та ін., і саме вони першими за зірками визначили час і місце народження Ісуса Христа [2, с.238]. Заслугує на увагу словник-довідник В.В. Жайворонка «Знаки української етнокультури», у якому автор, описуючи семантику етнокультурного концепту *ворожіння*, систематизував глибинні етнокультурні нашарування українських традиційних уявлень про цей ритуал [3].

Мета статті – дослідити традиційні вірування про ворожіння по зорях у духовній культурі мешканців Середнього Полісся. Мета передбачає виконання таких завдань: здійснити системний опис традиційних вірувань про *ворожіння по зорях* у середньополіському діалекті на основі аналізу цілісного культурного тексту; порівняти функціонування лексеми *ворожіння* в лексикографічних джерелах та сучасних віруваннях поліщуків; установити структуру досліджуваного культурного явища в єдності різнопланових елементів – вербальних агентивних, акціональних, атрибутивних тощо.

Об'єктом нашого дослідження є традиційні уявлення про *ворожіння по зорях* у сучасних віруваннях поліщуків та їх номінація. Предмет розвідки – номінативні й семантичні процеси в системі номінації середньополіських вірувань про *ворожіння по зорях*.

Методи дослідження. У статті використано метод системного опису матеріалу діалектних текстів, зібраного експедиційним методом шляхом опитування інформаторів, та зіставно-порівняльний метод.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Спробуємо систематизувати матеріали польового дослідження середньополіських вірувань про ворожіння по зорях. За результатами нашого дослідження, поліщуки вказують на існування ворожіння по зорях у 22 населених пунктах із 55 обстежених сіл. Зокрема, за допомогою зірок виконували такі дії:

Шукали худобу (н.п. Вст, Тх, Чрв, Кхр, Брст): *У нас д'ед Гр'ігор ум'єў. Шос' пошепче і в'ерт'аў ііх (худобу) наз'ад. По н'єбу знаў, д'е кор'ова. Тут тр'єба замоўл'ат'.* Вони зн'али, де окр'ужност' і зат'інали у той окр'ужност' і твар'іну, шо н'іч'ого іей'є не в'оз'ме: н'і воўк, н'і'яка твар'іна (Вст). *Ум'іли чит'ати по з'орах. Мої д'ад'ко, іак н'єбо з'ірко, то в'ід'є, погл'ад'іт на н'єбо і ск'аже, іе кор'оўка чи ўже н'єма. Так і по л'ўд'ах шу-*

къл'ї, чи ње иче л'уд'їна. У с'ел'е булї ж'їнка, њакї ѓм'ела визначїт' по зор'ах, њак хто дес' загуб'їца. От народїлос' а ѓ л'ес'е тел'їтко. Вона (жїнка) гл'їнула на зор'ї і кїже: «Ід'їт' у так'ето урочїише і там вїша корова уже ѓдох. І так воно ѓ булї (Гх). Їе так'їе. Розб'їрал'їса по зорах. Хаї худоб'їна пропаде, а њше под'їв'їца на зор'ї та ї кїже: «Пов'єрн'єца, ње жївї!» (Чрв). Булї так'ї л'уде, шо знїли по зорах, у д'їд'ка корова згубїлас' а, н'їч шукаїли, н'їшли до такої бїби, вона подївїлас': «Не хвил'їїтес', вїша кор'їїка жївї, скоро повернец'а», – і так вїїшло, вернїлас' а (Кхр). Бул'ї так'ї, ѓ мене д'їд мої розб'їраїс' а, њак корова згубїлас' дес', і н'їде д'їд не н'їде з ц'їго м'їсц'а, а подїв'їца і скїже (Брст).

Шукали людей (Чбн, Блк, Прг, ЧВ, Япл, Глн, Дрзд): Бул'ї так'їе л'уде, шо знїл'ї. Ос' до тепер ѓ Крас'їлоуце н'е стїло Іеїтуховоїї. Поїехал'ї в л'есї до Б'елокорів'їч до д'їда. Вон в'їїшої, под'їв'їса по зорах: «Ви њейе н'е шукаїт'е, вона н'е жївї. Вона у р'єцє, у в'єрб'є шукаїт'е». Вона у Нор'їнску булї (Чбн). Їе так'ї л'уд'ї, шо знїли по зорах, от дес' д'їнеца л'удїна, на т'ї зор'ї дїв'їца і знїїе, ње та л'удїна жївї чи немї. От в трїцїат' с'ед'ом брїли чолов'єкої і пов'єзл'ї бєз'єст'ї, кудї њїх пов'єзл'ї, Бог ѓго знїїе, то бїба вїїде, на зор'ї дївїца: «Їе ц'а л'удїна, т'їл'кї ѓ другїї сторон'є». Їак жївї л'удїна то зор'ї њїсна, а њак помер, то зор'ї тїхне чи т'м'їна (Блк). Кол'їс' л'уд'ї ум'єл'ї, њак в арм'їїу хлїпци або на вїїну њшли, то шукаїл'ї (Прг); шукаїли по зорах л'удї, мої син ѓ Бердїчев'ї пропаї, ња ходїла ворожїт до Кирїла, вон кїже: «Ѓ нїїї двїїе д'їтїї, але иче одїн син буї, вон помер», – а њак вон мог знїт', знїчит, вон бачїї по зорах (ЧВ). Колїс' њак поїшої ња на вїїну да не булї доїго їзв'єст'її, то моїї ж'їнка ходїла, а волїнка – ж'їнка країїца гадїла на зорах, вона назначїїе зору на мене і так гадїла, то вона сказїла жїнцї: «Їе жївїї, но не скоро прїїде». Вона зор'ї назначїла і зор'ї сходїлїса чи не сходїлїса (Япл). Булї такє, бул'ї во врем'а вїїнї л'удї, ѓм'їли заг'їадїт' на зор'ї, булї вїїдно тїхне – зорї л'удїни. Зїре немї трїт'єї част'ї тих зор, булї њак мак їсїпане (Глн). Їе л'уд'ї, шо на з'їрк'ї гадїїїт' чи жїїї пїрубок, чи н'е жїїї (Дрзд).

Передбачали долю лїудїни, немовлїт (Жрб, Слц, Яцк): Їак народїлос' дїт'ї, дївл'їц'а, њак стоїїт зор'ї, опр'єд'їл'їли жїт'ї, маїїтн'є дїтїїни (Жрб). Булї по сїлах так'ї л'удї по зорах, знахарє. Колїс' селїм њшої д'їд'ко, подорїжн'її, а ѓже вєчор, і попросїїс' а в однї хїту: «Пуст'єт на ноч». А воїї ѓмої: «Шо ж ми теб'є пїст'їм, у нас жїнка до рїду заходїлас' а, то вам бїде неспїкоїї». «Дармї, – кїже д'їд'ко, – ња н'їдї ѓ с'єно у току, л'їжу да переночїїї. Бо немї ж де д'їца». Остїїс' а у них. Колї вїход'їт хаз'їїн на двор, а д'їд'ко пїтїїе: «Ну шо там у вас в хїт'ї?» «Хлїпчик родїїс' а», – кїжут ѓмої. А д'їд'ко вїїшов на двор, подївїїс' а на нєбо, на зор'ї і кїже: «Неїшчлївїї бїде. Бєзїрнїї родїїс', не бїде ѓмої пїрїи». І вїрос хлїп'єц так'її гїрнїї, а буї їс'єгда нежїнїтїї. Отїк д'їд знїї (Слц). Булї так'ї л'уде, шо знїли, знїли дїл'ї, њак дїтїїна рїдїца чи розїїмнїї чи нерозїїмнїї. То колдунї маїїт' ѓм'їли, і тепер у нас не стїло хлїпца в сел'ї і дес' њїздиїли, а вона сказїла, шо вон ѓ глїбокої вод'є, шо буї иче з кампїн'їїїї (Яцк).

Приворожували нареченїх: Дїже пр'їробл'їїїт жєн'їхої до зор (Крс).

Визначали погоду на маїїбутнє: Пр'їм'єчїли по них погоду (Лтк).

Замовляїли на мїцнїї сон дїїам: До зор' вїход'їл'ї і шептїл'ї до зор', д'їтїї вїнос'ат' до зор'. Кол'їс' њак д'їт'їтко н'є сп'їт', на порїг ногїїїу прївоїїї стїїїї, берїїш ѓго од'їїжкї њакїс' чи покрївало, од'їїїло, і махїїїї ѓїм: «Зор'ї, зорн'їїї-с'єстр'їїї, прїс' у вас до хїтї млад'єнцї колїхїтї», – так трї рїзї. І Бїгу помол'їца. Це прїїїда, рїн'їше н'єл'їночкїїї помахїїїї, заматїїїї ѓго (дїтї), і воно сп'їт' њак пол'єнцє (Крс). У звертаннї до зїрок простєжєт'єся їх одухотворєннї, персонїїкїїї, шо вказє на архїїчнїї замовлїннї, вїруваннї в сакральнїї цїх небеснїх свїтїл.

Чїстїна рєспондєнтїв пїдтвердїли їснїваннї лїудїї, якї знїлїся на зорїах, умїли їх читїти, але при цїїму не конкретїзували мєту їхнїх ворожїн (Срк, Стр, Чпв, Кшн, Рдв, Уст, Хрс, Дбв, Мїс, Крч, Ржн, Брв): ѓм'єл'ї, на зор'ї знїл'ї (Срк); булї так'ї л'удї, шо шукаїли, у нас н'є (Стр); шептїл'ї і ворожїл'ї по зор'ах (Кшн); ц'їїе л'удї, шо розб'їраїлїс' а у посл'євоїїї: є ѓрїїїа, усе по т'їрмах сїд'єлї, кїторга (Рдв); т'ї, шо мїжут ворож'їт, воїї пон'їмїли і по зорах (Хрс); Їе л'уде, шо ѓгадували по н'єбу, зїре немї бїба Кїїцїха, знїїе по н'єбу (Ржн); булї л'уде, шо ѓм'їли пон'їмїт' по зорах, шо ѓрїїї бїде, шо то означї (Брв).

За своїїм функцїоналнїм прїзначєннїм до ворожїн належалї ѓ прїкметї – вїпадковї знакї, якї лїудї вїкорїстовували для прїгнозуваннї маїїбутнїїго [5, с. 482]. Вїжлїве значєннї у ворожїннїх вїдїгравала темпоральна ознака: для ворожїннї найкращє пїдходїт вєчїр і нїч. Схїднї слов'їїї вважалї, шо ворожїтї можна лїше до першїх пївнїв [5, с. 483].

Рїтуал ворожїннї по зорїах вклїючїє трї етапї: пїдгїтовчї дїї – помїчєннї конкретнїї зорї чи зїрок, на якї «прїгнозуїт» об'єкт ворожїннї (лїудїну чи тварїну); отрїманнї знакї – отрїманнї вїдїмого знакї-вїдпївїдї при спїгляданнї за поведїнкою зорї (зїрок); глїмачєннї – жїва чи нежїва лїудїна (тварїна).

Порївнїємо функцїонуваннї лексєми ворожїннї в рїзнїх лексїкографїчнїх джерєлах та у вїруваннїх полїщукїв. Росїїськї лїнгвїстї подаїють таку семантїку лексєми ворожїннї (рос. гаданїе) – 1) 'рїтуал, спрїямованїї на встановлєннї контакту з потїїїбїчнїїми сїлами для отрїманнї знїнь про маїїбутнє' [5, с. 482]. У словнїках сучаснїї українськїї лїтературнїї мовї лексєма ворожїннї (заст. ворожба) функцїонє з такїїми значєннїїми: 1) 'дїї за значєннїм ворожїтї'; 2) 'їгадуваннї маїїбутнїїго чи мїнїлого на картїах і т. їн.' [1, с. 202]. 3) 'їгадуваннї маїїбутнїїго чи мїнїлого по прїдметїах, зорїах, за допомїгою зїлїїа, на картїах і т. їн.' [3, с. 114]; 4) 'рїзнї спосїбї передбачїтї маїїбутнє, простєжуватї лїудськї долю. Переважнї бїльшїїт такїх спосїбїв базєт'єся на посєреднїїцтвї потїїїбїчнїїх сїл або ж на контактах їз померлїїми прїдкамї' [4]. Лексєма ворожїтї функцїонє в такїх значєннїах: 1) 'їгадуватї маїїбутнє чи мїнїле на картїах і т. їн.; прїрокуватї шо-небуд'ї'; 2) 'їживатї слова, застосовуватї прїїїїї, чародїїїна сїла якїх нїбїто має впїлїнутї на лїудїну, прїроду і т. їн.; чаруватї' [1, с. 202].

Аналїзуїучї фрїагментї полїськїх текстїв про ворожїннї по зорїах, зазначїмо, шо в сєреднїїполїськїх вїруваннїах лексєма ворожїннї набувїє такїх значєн'ї: 1) 'їгадуваннї маїїбутнїїго чи мїнїлого лїудїни по зорїах'; 2) 'їстановлєннї мїсцєзнаходжєннї загублєнїї

тварини'; 3) 'прогнозування погоди на найближчий час'; 4) 'магічні слова, вислови у формі звертання до зірок, що мають магічну силу'. Бачимо, що функціонування лексеми *ворожіння* у віруваннях поліщукув дещо збігається з визначенням цієї лексеми в лексикографічних джерелах (3 та 4 значення).

З погляду етнолінгвістики поліські вірування про *ворожіння по зорях* становлять систему вербальних і невербальних знаків. Якщо вербальними компонентами вірувань є номінації, пов'язані з переказами про *ворожіння по зорях*, то невербальні компоненти представлені одиницями агентивного (включає обрядових осіб), акціоного (номінація процесу ворожіння по зорях) та атрибутивного планів. Одиниці агентивного (персонажного) плану: *мої д'яд'ко, ж'їнка, баба, баба Куциха, д'ед Гр'їгор, Кирило, волинка – ж'їнка краўця, д'ед, д'яд'ко* – 'безпосередні учасники ворожіння'; *гадальк'ї, знахарє, волиєбн'їк'ї, ворожб'їти, бабк'ї по травах, колдунї* – 'номінація осіб, які займаються ворожінням'; *дитїна, л'удїна, корова, худб'їна* – 'номінація об'єктів ворожіння по зорях'.

Одиниці акціоного (дійового) плану: *ум'їли читати по зорях; по зорах знїла, їм'їла визначат', розб'їрал'їса по зорах, шептал'ї до зор', виход'їл'ї до зор', ворожїл'ї по зор'ах, шукали по зорах л'удєї, бачїу по*

зорах, назначїє зору на мене, їм'їли загл'адат' на зор'ї, гл'їнула на зор'ї, дїїл'їац'ї йак стоїат зор'ї, по н'їбу знаї, їгїдували по н'їбу – 'номінація процесу ворожіння по зорях', *йак стоїат зор'ї, тїхне зор'ї л'удїни, зїрочкї пїдаїут', зор'ї схїдилїса чи не схїдилїса* – 'номінація поведїнки зорї, зірок під час ворожіння'.

Одиниці атрибутивного плану: *зор'ї йїсна, т'м'їна* – 'ознака ясравостї зірки під час ворожіння'.

Дали негативну відповідь щодо ворожїнь по зорях у 23 населених пунктах: Гшв, Ігн, Пшн, Птп, Прж, Лтк, Клш, Мдв, Мкл, Рсн, Срд, Лзн, Мжр, Вшв, Обл, Птв, Млн, Рдн, РдУ, Срн, Мрн, Дтк, Мшв. Значна кількість таких населених пунктів указує на поступову втрату цього ритуалу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Поліські ворожіння по зорях здавна функціонували в регіоні, основне їх призначення – прогнозування майбутнього чи минулого людини; установлення місцезнаходження загубленої тварини; прогнозування погоди тощо. У сучасному інформаційному світі наукового прогресу ці ритуали відходять у забуття. Досліджуваний матеріал висвітлює лише фрагментарні знання про ритуал ворожіння, тож системне вивчення таких вірувань залишається перспективним у сучасному мовознавстві, зокрема в етнолінгвістиці.

Список обстежених населених пунктів та їх скорочень:

Вст – Виступовичі Овруцького р-ну **Житомирської області**; Гш – Гошів Овруцького р-ну; Жрб – Журба (Невгоди) Овруцького р-ну; Ігн – Ігнатїпїль Овруцького р-ну; Крс – Красїлївка Овруцького р-ну; Пшц – Пшшаниця Овруцького р-ну; Птп – Потаповичї Овруцького р-ну; Срк – Сорокопенї Овруцького р-ну; Тх – Тхорин Овруцького р-ну; Чбн – Чабан Овруцького р-ну; Чрв – Черевкї Овруцького р-ну; Стр – Стирти Черняхївського р-ну; Прж – с. Пірїжкї Малїнського р-ну; Чпв – Чоповичї Малїнського р-ну; Блк – Білокоровичї Олевського р-ну; Кшн – Кишин Олевського р-ну; Прг – Перга Олевського р-ну; Рдв – Радовель Олевського р-ну; Уст – Устинївка Олевського р-н; Бвс – Бовсуни Лугїнського р-н; Лтк – Литкї Лугїнського р-н; ЧВ – Червона Волока Лугїнського р-н; Клш – Кулїшї Смільчинського р-ну; Мдв – Медведове Смільчинського р-ну; Мкл – Миколаївка Смільчинського р-ну; Рсн – Рясне Смільчинського р-ну; Срд – Середи Смільчинського р-ну; Лзн – Лозниця Народицького р-ну; РБ – Рудня Базарська Народицького р-ну; Слц – Селець Народицького р-ну; Хрс – Христїнївка Народицького р-ну; Мжр – Межирїчка Радомишльського р-н; Вшв – Вишєвичї Радомишльського р-ну; Дбв – Дубовик Радомишльського р-ну; Обл – Облїткї Радомишльського р-н; Птв – Потїївка Радомишльського р-н; Млн – Меленї Коростенського р-н; Мїс – Мойсїївка Коростенського р-ну; Рдн – Рудня Коростенського р-н; РдУ – Рудня Ушомирська Коростенського р-н; Срн – Сарновичї Коростенського р-ну; Крч – Курчїця Новоград-Волинського р-н; РжВ – Рїжани Володарськ-Волинського р-н; Кхр – Кухарї Іванкївського р-н **Кїївської області**; Мрн – Мар'їнївка Полїського р-н; Дтк – Дитяткї Чорнобильського р-ну; Мшв – Машєве Чорнобильського р-ну (зараз переселене в с. Лукашї Барашївського р-ну); Яцк – Яцковичї Березнївського району **Рївненської області**; Лпк – Лїпкї Гошанського району; Брст – Берєстя Дубровицького району; Япл – Яполоть Костопїльського району; Чдл – Чудель Сарненського району; Брв – Борове Рокитнянського району; Глн – Глинне Рокитнянського району; Дрзд – Дроздїнь Рокитнянського району.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ, 2009. 1736 с.
2. В. Войтович. Міфи та легенди давньої України. Тернопіль, 2008. 392 с.
3. Жайворонко В. Знаки української етнокультури. Словник-довідник. Київ, 2006. 703 с.
4. Лепеха Т. В. Українознавство: навчальний посїбник. К.: Про-

- світа, 2005. [Е. ресурс] Режим доступу: <http://litmisto.org.ua/?cat=7>
5. Толстой Н. И. Славянские древности. Этнолингвистический словарь. Т.1 А-Г. М., 1995. 584 с.
6. Słownik stereotypów i symboli ludowych / Koncepcja całosci i redakcja J. Bartmiski. T. 1. Z. 1. Niebo. Swiatla niebieskie. Ogen. Kamienie. Lublin, 1996. 439 s.

REFERENCES

1. Busel V. T. A great explanatory dictionary of modern Ukrainian language. Kyiv, 2009. 1736 s.
2. Vojtovich V. Myths and legends of ancient Ukraine. Ternopil, 2008. 392 s.
3. Zhajvoronok V. Signs of Ukrainian ethnoculture. Directory dictionary. Kyiv, 2006. 703 s.
4. Lepcha T. V. Ukrainian Studies: Textbook. K.: Prosvita, 2005. [E. source] Access mode: <http://litmisto.org.ua/?cat=7>
5. Tolstoj N. I. Slavic Antiquities. Ethnolinguistic Dictionary. Vol.1 A-G. M., 1995. 584 s.
6. The dictionary of stereotypes and folk symbols / The concept of integrity and the editorial of Yu. Bartmiski. Vol. 1. Z. 1. Sky. Heavenly bodies. Fire. Stones. Lublin, 1996. - 439 s.

Stars in Middle Polissia divination

A. A. Plechko

Abstract. The article covers Polishchuks' modern ideas about the ritual of divination by the stars, recorded during the expeditions to Middle Polissia in 2010–2012. The purpose of such divinations as well as the peculiarities of the divinatory process were clarified, the lexicographic analysis of the token *divination* was made, its functioning in the Middle Polissia beliefs was determined, various units of the content plan of the studied cultural phenomenon – verbal, agentive, actional, attributive, etc. – were established.

Keywords: *divination, stars, Polissia beliefs, ritual, diverse units.*